

Plan van Aanpak North Sea Port District

NOVI

Colofon

Opdrachtgever:

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties & Provincie Zeeland

Opgesteld door:

Arcadis

Grafische vormgeving en illustraties:

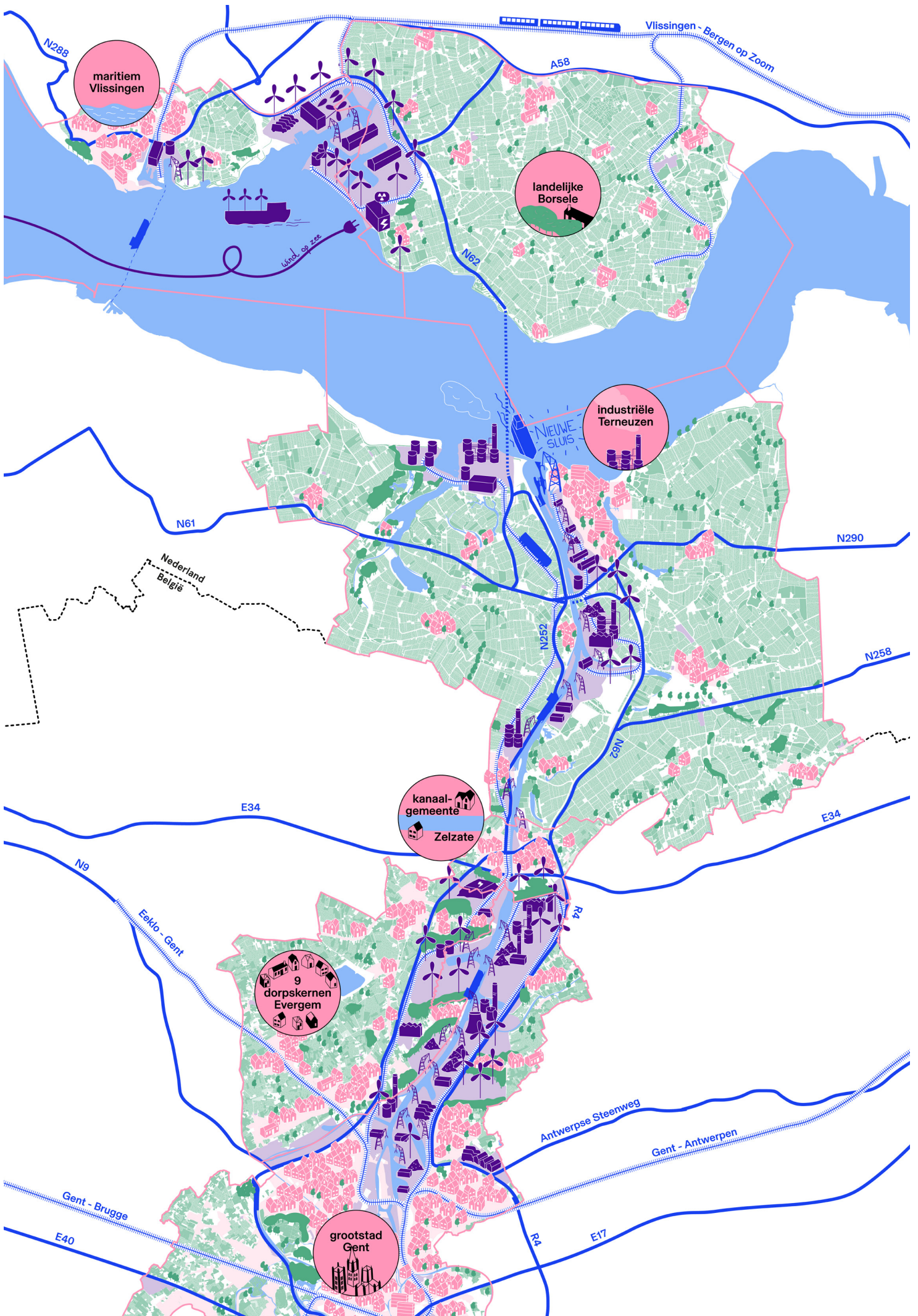
Architecture Workroom Brussels (AWB)

Publicatiedatum:

Mei 2021

Inhoudsopgave

	Inhoudsopgave	3
	Samenvatting	5
1	Analyse en opgave	6
2	Meerwaarde NOVI	10
3	Gebiedsdoelen North Sea Port District	12
4	Uitvoeringsprogramma	17
5	Versterken governance NOVI-gebied North Sea Port District	29
Bijlage	Relevante bestaande en toekomstige beleidskaders, plannen en programma's	30

Samenvatting

Tijdens de Vlaams-Nederlandse Top van 2020 spraken minister-president Jambon en minister-president Rutte hun waardering en steun uit voor het North Sea Port District en zijn Werkagenda. Daarnaast heeft de Nederlandse regering in 2020 de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) vastgesteld en daarin het North Sea Port District aangewezen als voorlopig NOVI-gebied. Als vervolg hierop is dit plan van aanpak opgesteld dat richting geeft aan een langjarige gebiedsgerichte en grensoverschrijdende samenwerking tussen gemeenten, provincies en centrale overheden en met belangrijke regionale partners zoals het grensoverschrijdende havenbedrijf North Sea Port.

Het North Sea Port District is een Vlaams-Nederlandse economische groeiregio in het hart van de EU met een sterke internationale zeehaven, een belangrijk industrieel cluster, een grootstedelijk en hoogopgeleid achterland met unieke natuur. Grote grensoverschrijdende opgaven in energietransitie, circulaire economie, mobiliteit, logistiek & transport, beschikbaarheid van voldoende gekwalificeerde arbeidskrachten en leefbaarheid vragen verdergaande duurzame eenwording. Deze opgaven kunnen alleen worden aangepakt als alle partijen in de regio én de centrale overheden aan beide zijden van de grens hun krachten bundelen.

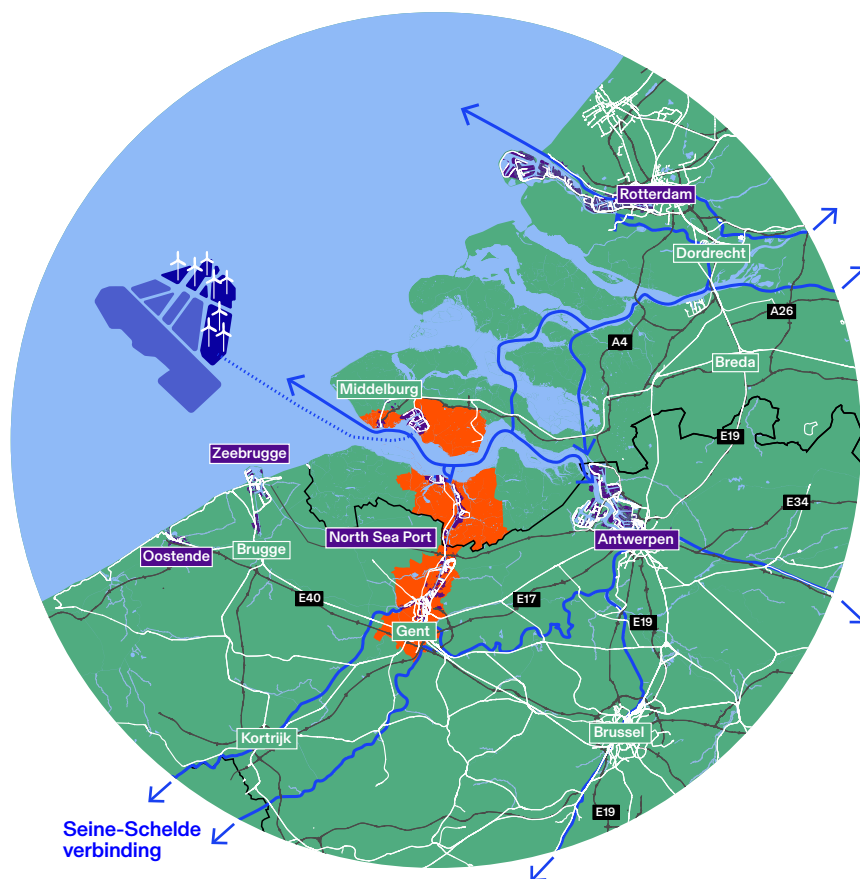
Regio en centrale overheden willen het North Sea Port District grensoverschrijdend versterken langs de lijn van vier gebiedsdoelen en één samenwerkingsdoel; 1) duurzame energie en circulariteit, 2) corridors, verbindingen en toegankelijkheid, 3) huisvesting, arbeidsmarkt en opleidingen 4) aantrekkelijk leeflandschap en tot slot 5) versterken governance tussen regio en centrale overheden. Op deze manier wil North Sea Port District toewerken naar één complementair woon-leef-werkgebied.

De gebiedsdoelen zijn uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma met concrete acties die op het raakvlak liggen van de regio en de centrale overheden en die nog niet anderszins belegd zijn. De acties zijn urgent voor de vier gebiedsdoelen en sluiten aan op het specifieke grensoverschrijdende karakter, de dynamiek en behoefte van het North Sea Port District.

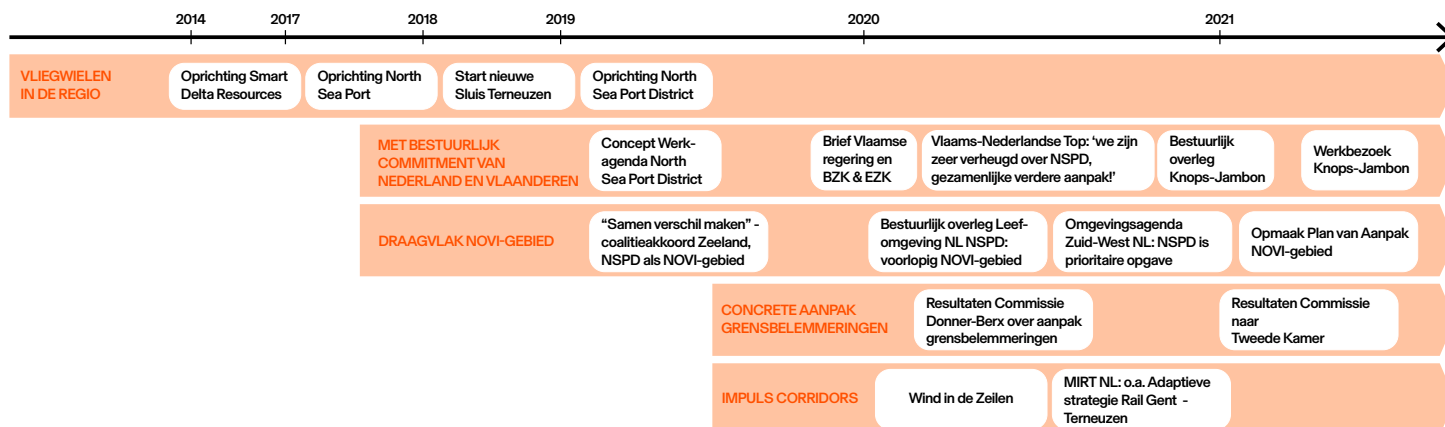
In de komende periode worden nadere afspraken gemaakt over een gebiedsgerichte governance en passende inzet van mensen en middelen.

1 Analyse en opgave

Het North Sea Port District (NSPD) is een Vlaams-Nederlandse economische groeiregio in het hart van de EU met een sterke internationale zeehaven, een belangrijk industrieel cluster, een grootstedelijk en hoogopgeleid achterland met unieke natuur. Grote grensoverschrijdende opgaven in energietransitie, circulaire economie, mobiliteit, logistiek & transport, beschikbaarheid van voldoende gekwalificeerde arbeidskrachten en leefbaarheid vragen verdergaande duurzame eenwording.

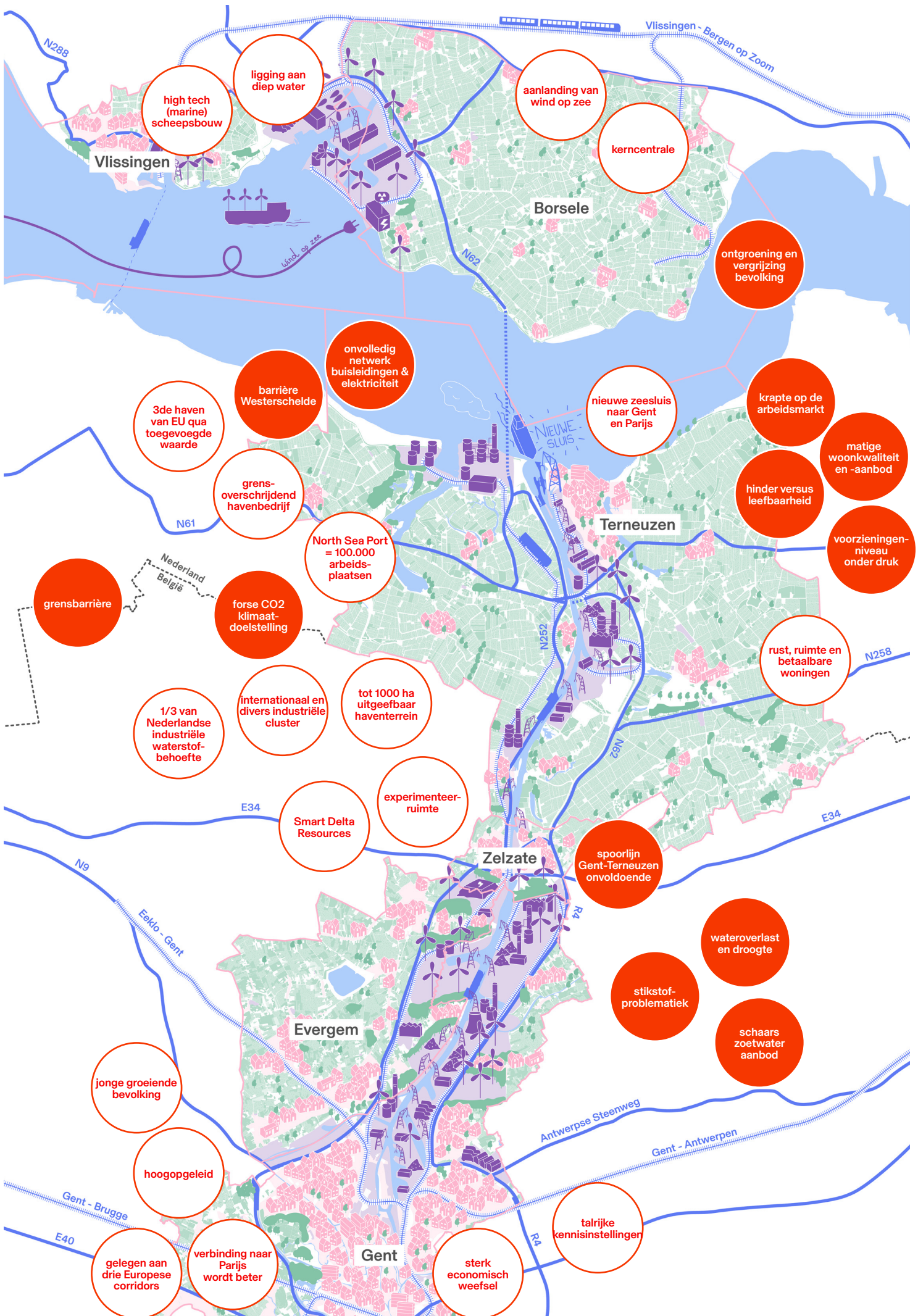

Er is een momentum voor het North Sea Port District als NOVI-gebied!

In 2018 is North Sea Port gefuseerd tot één grensoverschrijdend havenbedrijf dat zich uitstrekt van Gent tot Vlissingen. De (grensoverschrijdende) samenwerking in dit gebied wordt op korte termijn verder versterkt door de formele oprichting van het grensoverschrijdende samenwerkingsverband North Sea Port District. De deelnemende overheden uit Vlaanderen en Nederland (zes gemeenten en twee provincies) hebben daarvoor een brede inhoudelijke werkagenda opgesteld en de juridische vorm van een Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking (BGTS) gekozen. North Sea Port District ligt strategisch aan drie Europese corridors richting Ruhrgebied en Parijs en tussen de economische kerngebieden Vlaamse Ruit en Randstad, en is complementair aan de nabijgelegen havens van Rotterdam en Antwerpen. De ligging aan diep water, de nieuwe zeesluis in Terneuzen en de op termijn sterk verbeterde achterlandverbinding met Parijs bieden een zeer goede ontsluiting via het water.

North Sea Port biedt werkgelegenheid aan 100.000 mensen, groeit hard en is qua toegevoegde waarde de derde haven van Europa. De haven huisvest een internationaal en divers industrieel cluster van kennisintensieve wereldspelers (DOW, Yara, Damen, Ørsted, ArcelorMittal, Volvo Car, Stora Enso etc.) en heeft een grote elektriciteits- en waterstofbehoefte (1/3 van Nederland totaal). Met tot 1.000 ha uitgeefbaar terrein is in het havengebied nog volop ontwikkel- en experimenteeruimte. Het havengebied heeft een unieke mix van aanlanding en onderhoud van windenergie op zee, een kerncentrale, een grote industriële waterstofbehoefte, grote bedrijven die onderling reststromen, energie en warmte uitwisselen en binnenkort waterstofproeffabrieken. Daarmee is de energietransitie en circulaire economie al volop in ontwikkeling. De versnelling van deze transitie is van nationaal belang voor Nederland en Vlaanderen, en van Europees belang, maar loopt tegen grenzen aan. Denk daarbij aan de landsgrens, maar ook aan ontbrekende infrastructuur (boven- en ondergronds).

high tech (marine) scheepsbouw

ligging aan diep water

aanlanding van wind op zee

kerncentrale

ontgroening en vergrijzing bevolking

onvolledig netwerk buisleidingen & elektriciteit

barrière Westerschelde

nieuwe zeesluis naar Gent en Parijs

krapte op de arbeidsmarkt

matige woonkwaliteit en -aanbod

hinder versus leefbaarheid

voorzieningsniveau onder druk

3de haven van EU qua toegevoegde waarde

grensoverschrijdend havenbedrijf

North Sea Port = 100.000 arbeidsplaatsen

rust, ruimte en betaalbare woningen

grensbarrière

forse CO2 klimaatdoelstelling

1/3 van Nederlandse industriële waterstofbehoefte

internationaal en divers industriële cluster

tot 1000 ha uitgeefbaar haventerrein

experimenteer-ruimte

Smart Delta Resources

spoorlijn Gent-Terneuzen onvoldoende

wateroverlast en droogte

stikstof-problematiek

schaars zoetwater aanbod

jonge groeiende bevolking

hoogopgeleid

gelegen aan drie Europese corridors

verbinding naar Parijs wordt beter

sterk economisch weefsel

talrijke kennisinstellingen

Het District bestaat uit complementaire gebieden: de maritieme stad Vlissingen met high tech (marine) scheepsbouw, het landelijke Borsele met de aanlanding van wind op zee en de kerncentrale, het industriële Terneuzen met de zeesluis naar Gent en Parijs, de rust, ruimte en de betaalbare woningen van de kanaal-dorpen van de gemeente Terneuzen, van het centraal gelegen Zelzate en van Evergem met zijn negen dorpen in een gekoesterd open landschap. En de bruisende grootstad Gent met haar talrijke kennisinstellingen (o.a. aanwezigheid van de universiteit) en een sterk economisch weefsel (o.a. groot havenindustriële complex en start ups).

In grote delen van het District is de woonkwaliteit en het -aanbod matig, staat het voorzieningenniveau onder druk en is er krapte op de arbeidsmarkt die onder meer vanwege de vergrijzing en ontgroening van de bevolking én de groei van de haven snel toeneemt. Het havengebied en de ontsluitende infrastructuur zorgen plaatselijk voor hinder. In en rond dit gebied speelt eveneens de stikstofproblematiek, waarbij verschillen tussen Vlaams en Nederlands beleid tot aanvullende complexiteit kunnen leiden. Daarnaast heeft het gebied met de CO₂ uitstoot, vergelijkbaar met de havens van Antwerpen en Rotterdam, een forse klimaatdoelstelling. Door klimaatverandering komen wateroverlast en droogte vaker voor, de beschikbaarheid van voldoende zoetwater is een grote uitdaging in deze regio.

Als het District zich verder ontwikkelt tot één complementair woon-leef-werkgebied kunnen deze opgaven beter worden aangepakt. Zo heeft Gent, en ook Evergem, een forse huishoudensgroei en relatief jonge bevolking en kennen Vlissingen, Borsele en Terneuzen een geringe huishoudensgroei en relatief oude bevolking. Dit verschil biedt kansen aan weerszijden van de grens voor de leefbaarheid en voor het aantrekken en behouden van werknemers. Dat vraagt een verbeterde woon- en leefkwaliteit, bereikbaarheid van voorzieningen en werkgelegenheid, vermindering van hinder en opheffing van grensbelemmeringen.

De opgaven in het District zijn onderling samenhangend, grensoverschrijdend en vragen samenwerking tussen de regio en de centrale overheden in Vlaanderen en Nederland. De minister-presidenten Jambon en Rutte hebben op de Vlaams-Nederlandse Top eind 2020 hun waardering uitgesproken voor deze regionale grensoverschrijdende samenwerking en hun steun toegezegd aan de Werkagenda van het North Sea Port District die in 2019 door de acht aandeelhoudende overheden is samengesteld en de gezamenlijke ambities en eerste acties voor de grensoverschrijdende samenwerking bevat.

Legenda:

2 Meerwaarde NOVI

In de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) heeft het Nederlandse kabinet acht NOVI-gebieden aangewezen. NOVI-gebieden kennen grote integrale opgaves/transities die essentieel zijn voor Nederland, waarbij samenwerking Rijk-regio en verder denken dan bestaande kaders mogelijk noodzakelijk is, met toegevoegde waarde ten opzichte van de huidige inzet.

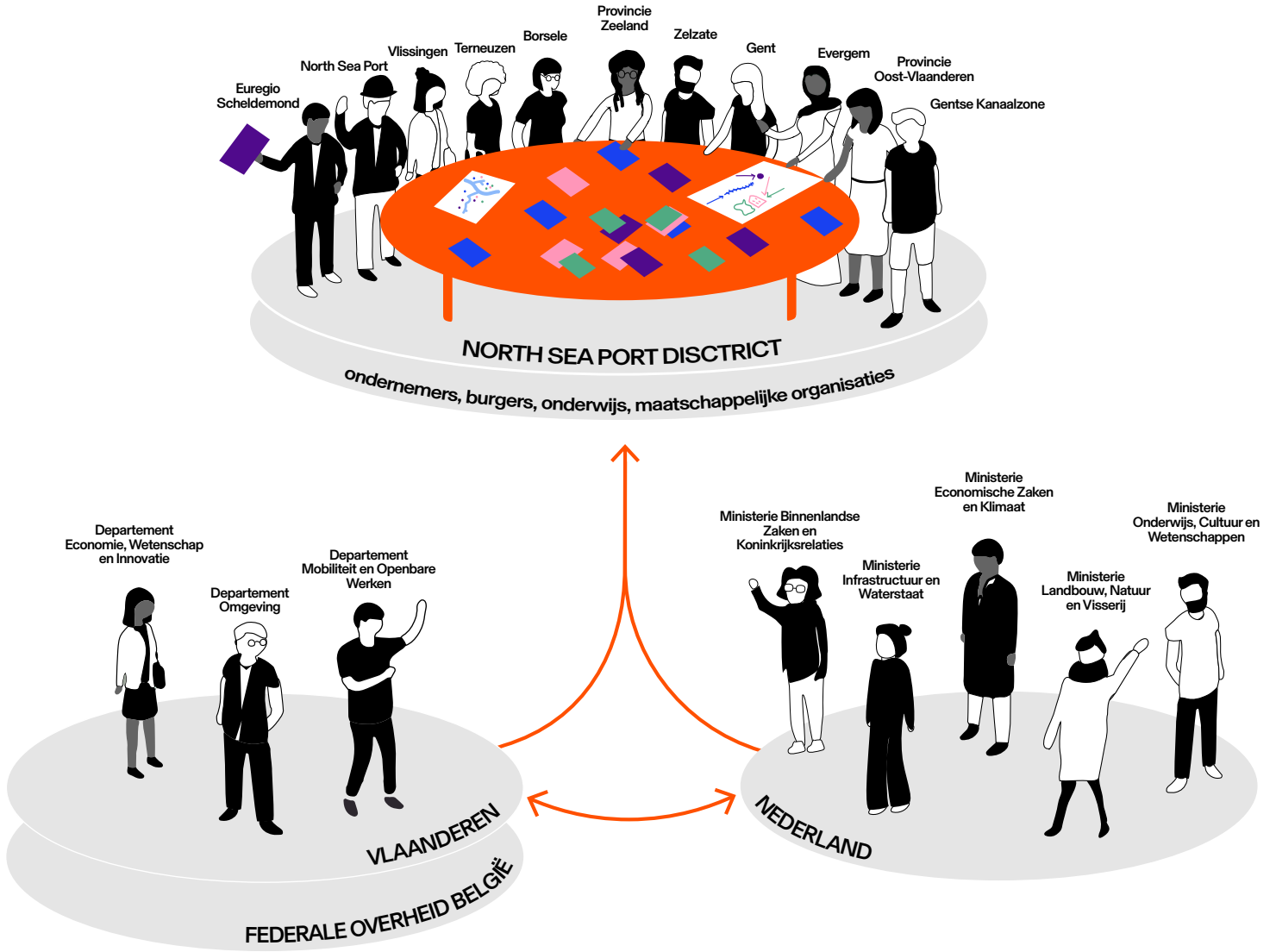
De status van NOVI-gebied helpt om de bestuurlijke toezegging op de Nederlands-Vlaamse Top 2020 concreet te maken en daarmee bij te dragen aan:

- Verbeteren van de grensoverschrijdende samenwerking;
- Versterken van de internationale concurrentiekracht en duurzame groei van het havenindustriële complex en de bredere economische omgeving
- Versnellen van grote transitie opgaven in Nederland en Vlaanderen zoals de energietransitie en de circulaire economie, duurzame mobiliteit en klimaatadaptatie;
- Versterken van de grensoverschrijdende samenhang en kwaliteit van de woon- en leefomgeving.

De Nederlandse regering wil, samen met de Vlaamse en de Federale Belgische regering, de intensieve regionale grensoverschrijdende samenwerking steunen en versterken met een structurele en gebiedsgerichte betrokkenheid door:

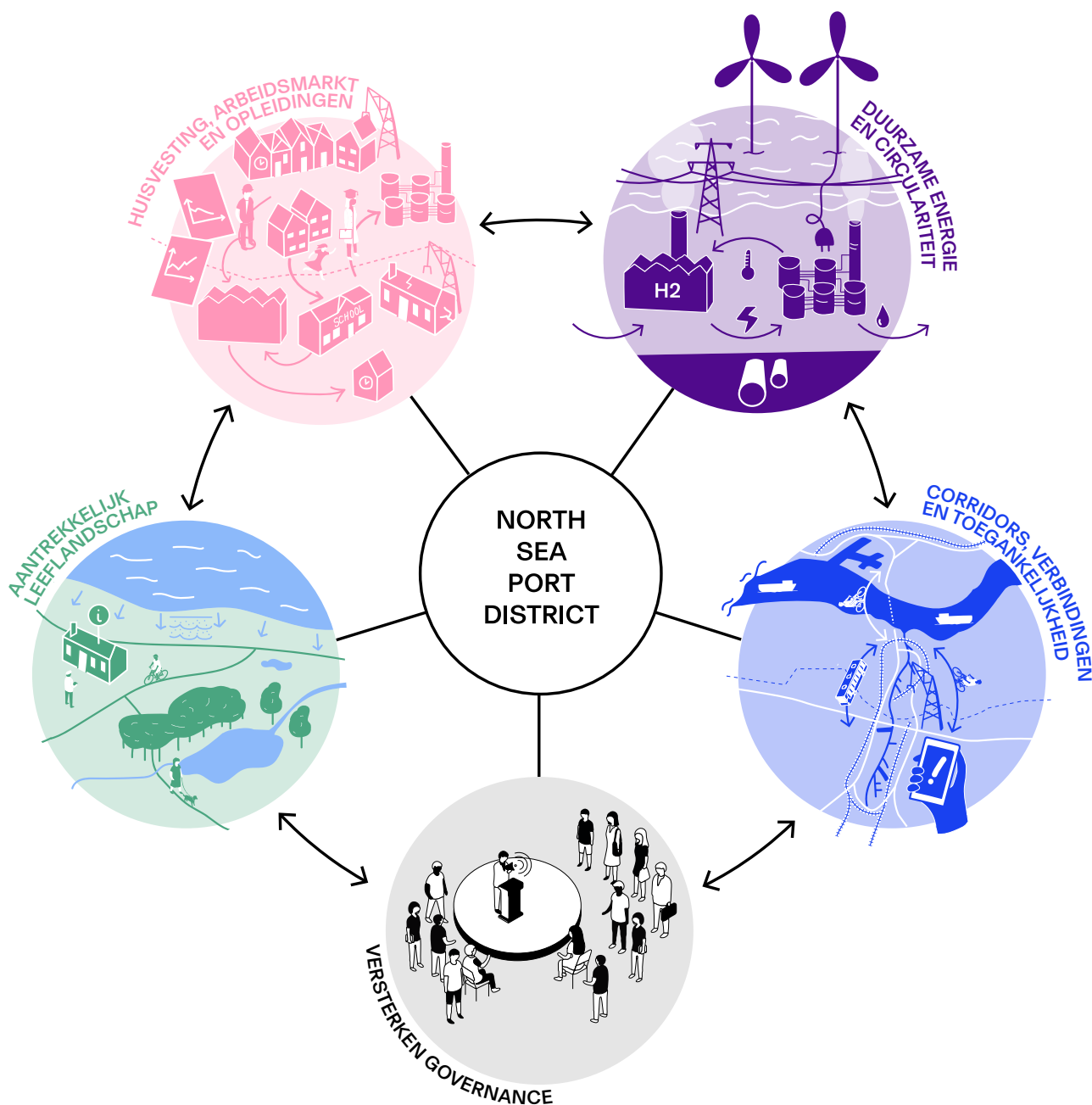
- Gebiedsgericht integreren: gezamenlijke coördinatie en samenwerking van lokale, regionale en centrale overheden op integrale boven-sectorale opgaven (bijvoorbeeld energietransitie, infrastructuurontwikkeling en leefbaarheid in samenhang met de havenontwikkeling) waardoor kansen benut en knelpunten opgelost worden met elkaar.
- Grensoverschrijdend aanjagen: met een gedeelde bestuurlijke focus (besluitvorming over) projecten en procedures versnellen (bijvoorbeeld ontbrekende buisleidingen en spoorverbindingen), beter bijeenbrengen van financiering (regio, centrale overheden en EU), afstemmen van regelgeving en opschalen van succesvolle proefprojecten.

Betrokken partijen bij dit plan van aanpak

3 Gebiedsdoelen North Sea Port District

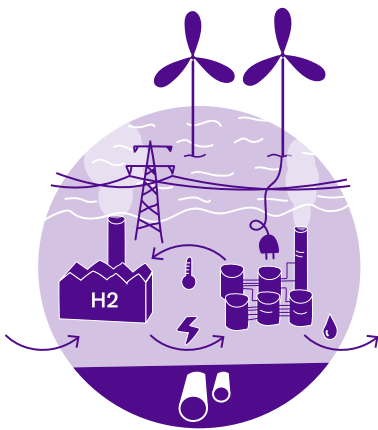
Regio en centrale overheden willen het North Sea Port District grensoverschrijdend versterken langs de lijn van vier gebiedsdoelen en één samenwerkingsdoel.

DUURZAME ENERGIE EN CIRCULARITEIT

De energietransitie en de circulaire economie in Nederland en Vlaanderen versterken door de sterke positie van het District uit te bouwen in de combinatie van:

- Besparen en uitwisselen van reststromen, energie, warmte en zoet water;
- Duurzame productie van waterstof;
- Aanlanding en onderhoud van wind op zee;
- Ontwikkeling naar CO₂-neutrale productieprocessen (en transport) inclusief duurzame elektrificatie van de industrie.

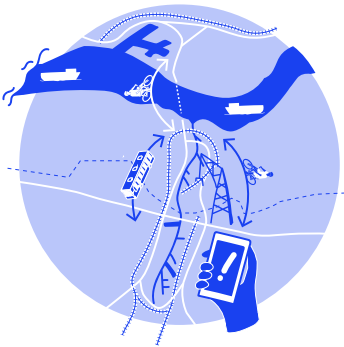
Dit wordt bereikt door als één overheid, Nederlandse en Vlaamse gemeenten, provincies en departementen, met North Sea Port en bedrijfsleven richting te geven, door te pakken en te investeren op:

- een passende en tijdige hoofdinfrastructuur, oftewel een backbone met 380kV, buisleidingen en opslag voor CO₂, waterstof, restgassen, warmte-uitwisseling en overige benodigde verbindingen voor energietransitie en circulariteit;
- afgestemd op de duurzame haven-industriële ontwikkeling en bijbehorende energievraag en richtinggevend voor toekomstig vestigingsbeleid (havenecosysteem);
- rekening houdend met de binationale ligging die soms extra inspanningen vergt om een gelijke uitgangspositie te creëren met andere regio's;
- goed ingepast in de omgeving en passend binnen het natuur- en stikstofbeleid;
- daarvoor grensoverschrijdende regelruimte en samenwerking organiseren.

Overheden en North Sea Port sluiten hierbij zoveel mogelijk aan op goed lopende en resultaatgerichte publiek-private samenwerkingen als Smart Delta Resources.

CORRIDORS, VERBINDINGEN EN TOEGANKELIJKHEID

De ligging aan internationale goederencorridors en de groeisprong in de bereikbaarheid via water (zeesluis Terneuzen, Seine-Schelde verbinding naar Parijs) benutten en uitbouwen door het goederenvervoer (weg, water en spoor) grensoverschrijdend, multimodaal en digitaal te versterken, lokaal te vertakken en in te passen en de integratie van wonen en werken in het District versnellen door de duurzame personenmobiliteit te versterken in de vorm van betere fietsverbindingen en grensoverschrijdend openbaar vervoer (inclusief personentrein en vormen van autonoom personenvervoer).

Dit wordt bereikt door als één overheid, Nederlandse en Vlaamse gemeenten, provincies en departementen, met North Sea Port, bedrijfsleven en vervoerspartners richting te geven, door te pakken en te investeren op:

- ontbrekende schakels goederenspoor (Gent-Terneuzen, VeZa-boog);
- een toekomstbestendig en veilig goederenvervoersysteem (veiligheid scheepvaart (in relatie tot toekomstige groei vaarbewegingen) optimaliseren logistieke stromen (o.a. Goederenvervoercorridor Zuid), digitalisering, havenveiligheid, smart logistics & mobility (o.a. autonoom rijden en varen), corridorknoppen met vrachtwagenhubs);
- goede inpassing en beperken omgevingsoverlast van goederenvervoer (o.a. walstroom, externe veiligheid en geluid, (fijn)stof- en geuroverlast, vrachtwagenparkeren);
- grensoverschrijdend openbaar vervoer (mobihubs en hoppinpunten (VL)/ Mobility as a Service (NL en VL), (water)bus, personentrein) en fietsverbindingen;
- het versterken van de verbinding onder (of over) de Westerschelde;
- grensoverschrijdende regelruimte en samenwerking te organiseren, incl. Natuurwetgeving (o.a. Natura 2000 en stikstofaanpak) als belangrijke randvoorwaarde voor havenuitbreiding en infrastructuur.

HUISVESTING, ARBEIDSMARKT EN OPLEIDINGEN

Het District ontwikkelen tot één complementair woon-leef werkgebied zodat de diverse deelgebieden elkaar grens- en Westerschelde overschrijdend versterken wat betreft kwaliteitsvolle woon- en leefkwaliteit, onderwijs, kennisontwikkeling en arbeidsmarkt.

Dit wordt bereikt door als één overheid, Nederlandse en Vlaamse gemeenten, provincies en departementen, met North Sea Port, bedrijfsleven en vervoerspartners richting te geven, door te pakken en te investeren op:

- het verbeteren van de woon- en leefkwaliteit gericht op:
  - het verbeteren, transformeren en verduurzamen van het woningaanbod (kwalitatief en kwantitatief) in grote delen van het gebied;
  - een bereikbaar, complementair en afgestemd voorzieningenaanbod;
  - het verminderen en voorkomen van hinder o.a. vanwege haven en infra-uitbreiding;
  - realisatie van aantrekkelijke centra (prioriteit voor Terneuzen, Zelzate en Vlissingen als verbindende schakel in het district met ondermaats centrum);
- waarbij woning- en voorzieningenaanbod niet alleen op de eigen behoefte, maar ook op de (toekomstige) arbeidsmarktbehoefte (inclusief internationale werknemers) en op de behoefte in de rest van het District (groeiregio Gent) is afgestemd, in samenhang met een passende personenmobiliteit (o.a. OV-verbindingen, zoals de treinverbinding tussen Gent en Terneuzen (L204)).
- arbeidsvraag en -aanbod, onderwijs, kennisontwikkeling (inclusief broedplaatsen) grens- en Westerschelde overschrijdend verbinden.

AANTREKKELIJK LEEFLANDSCHAP

Natuur, zoetwater, landschap, recreatie en erfgoed klimaatadaptief versterken als basis voor een goede en kernversterkende woon- en leefomgeving van bestaande en toekomstige inwoners en werknemers, en als tegenhanger voor een intensievere benutting van het havengebied. Daarnaast blijvend en grensoverschrijdend sturen op een zoetwaterstrategie die de ecologisch-landschappelijke én de economische belangen dient.

Dit wordt bereikt door als één overheid, Nederlandse en Vlaamse gemeenten, provincies en departementen, met maatschappelijke partners (o.a. natuurbeheerders), kennisinstellingen, bedrijfsleven en burgers richting geven, doorpakken en investeren op een robuuste structuur van natuur, water en recreatie met behoud van de eigen identiteit en het karakteristiek landschap en erfgoed. Waarbij natuurversterking ook helpt als onderdeel van de stikstofaanpak.

VERSTERKEN GOVERNANCE TUSSEN REGIO EN CENTRALE OVERHEDEN

Deze vier gebiedsdoelen sluiten aan op de regionale Werkagenda van North Sea Port District. Dit plan van aanpak voor NOVI-gebied North Sea Port District beoogt die Werkagenda te ondersteunen door de Nederlandse en Vlaamse vakdepartementen waar nodig te betrekken bij een voortvarende aanpak van de omvangrijke opgaven in het North Sea Port District.

Daarom is een randvoorwaardelijk doel het organiseren van een governance zodat de Nederlandse en Vlaamse vakdepartementen langjarig participeren in de gebiedsgerichte aanpak van het North Sea Port District. Betrokken vakdepartementen zijn in ieder geval: de Nederlandse ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Economische Zaken en Klimaat, Infrastructuur en Waterstaat, Landbouw, Natuur en Visserij en Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen en de Vlaamse departementen van Omgeving, Mobiliteit en Openbare Werken en Economie, Wetenschap en Innovatie.

4 Uitvoeringsprogramma

De gebiedsdoelen voor North Sea Port District bestrijken een breed palet aan opgaven die elkaar versterken. Er gebeurt al veel op elk gebiedsdoel. De winst van NOVI zit in een samenhangende aanpak met focus en toegevoegde waarde ten opzichte van wat er al gebeurt. Liever een paar concrete resultaten dan alles een beetje en veel overleg.

In het NOVI Uitvoeringsprogramma North Sea Port District focussen we daarom op opgaven:

- die op het raakvlak liggen van de regio en de centrale overheden;
- die urgent zijn voor de vier gebiedsdoelen en die aansluiten op het specifieke karakter, de dynamiek en behoefte van de regio;
- die tot concrete resultaten leiden (projecten, afspraken, regelgeving);
- en die nog niet anderszins belegd zijn.

Bestaande beleidskaders, plannen en programma's (zie bijlage) vormen het vertrekpunt voor dit uitvoeringsprogramma en de lopende onderzoeken en projecten (denk aan MIRT-trajecten) blijven onverkort doorlopen. Waar nodig worden bestaande en toekomstige trajecten intensiever inhoudelijk, planmatig en procesmatig afgestemd: overheidscoördinatie tussen lokale, regionale en centrale overheden, tussen vakdepartementen, aan beide zijden van de grens.

Om de gebiedsdoelen te realiseren is het uitvoeringsprogramma NOVI-gebied North Sea Port District opgesteld. In de komende periode wordt dit uitvoeringsprogramma gezamenlijk en grensoverschrijdend verder geprioriteerd en gefaseerd. Het uitvoeringsprogramma bestaat uit een aantal actielijnen met concrete acties die globaal in de tijd zijn gezet:

- 4A Gebiedsgericht integreren: verbinden gebiedsdoelen
- 4B Flankerend beleid
- 4C Routekaart besluitvorming en investeringsprogramma
- 4D Versnellen grensoverschrijdende samenwerking
- 4E Experimenteren en opschalen
- 4F Positioneren: North Sea Port District op de kaart
- 4G Ontwikkelen regionale investeringsagenda

2021

2022

4A GEBIEDSGERICHT INTEGREREN: VERBINDEN GEBIEDSDOELEN

Afstemming en versnelling onder en bovengrondse infrastructuur

Integreren resultaten goe Zuid, Havenstrategie & C

Ontwikkelen grensoverschrijdende huisvesting en mobiliteitsstrategie

Gebiedsb historisch

4B FLANKEREND BELEID

Stikstofopgave NSPD tbv casus NL-VL stikstofaanpak

4C ROUTEKAART BESLUITVORMING EN INVESTERINGSPROGRAMMA

In beeld brengen investeringsbesluiten en randvoorwaarden komende 5 -10 jaar

Samen prio wat nodig is besluiten

4D VERSNELLEN GRENDOVERSCHRIJDENDE SAMENWERKING

Prioriteren op te heffen grensbelemmeringen

Toepassen Donner/ Berx op Rail Gent Terneuzen en buisleidingen

Bestuurlijke schakel conform Donner/Berx

Definitie als proefregio voor implementatie Donner/Berx

Organiseren toegang tot juridische expertise

4E EXPERIMENTEREN EN OPSCHALEN

Subsidiescan op basis van input van alle betrokken ministeries, incl benutten korte termijn kansen (bijv. walstroom)

Demoprojecten i.h.k.v. Werkagenda

4F POSITIONEREN: NORTH SEA PORT DISTRICT OP DE KAART

Gezamenlijke EU subsidie-strategie

One-pager North Sea Port District

Communicatie oprichting BGTS

4G ONTWIKKELEN REGIONALE INVESTERINGSAGENDA

'Go' BOL

Versterken governance

Ontwikkelen regionale Investeringsagenda

derencorridor
lustering Energie

Demoprojecten i.h.k.v. Werkagenda

Implementatie grensoverschrijdende strategie huisvesting en mobiliteit

Biografie cultureel-
erfgoed

Ontwikkelen grensoverschrijdende groen blauwe structuur

Implementatie grensoverschrijdende landschapsversterking

Implementatie onder- en bovengrondse infrastructuur

Stikstofaanpak grensoverschrijdend

Zoetwaterstrategie grensoverschrijdend

riteren en bepalen
s om te kunnen

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)

Jaarlijkse evaluatie en actualisatie

Brede implementatie advies Don-
ner/ Berx: opheffen belemmeringen,
versnellen projecten

Verbeteren grensoverschrijdende
datamonitoring (tbv vier gebieds-
doelen)

Doorontwikkelen en opschalen van succesvolle (proef)projecten
zoals Central Gate etc.

Eventueel opzetten Voluntary
Local Review Sustainable
Development Goals op niveau
van North Sea Port District

Verkbezoek oa
Knops Jambon

koppelen EU
relatie netwerk

Kandidatuur Gent (e.o.)
Europese Culturele Hoofdstad

Evaluatie en bijstelling PVA

Evaluatie en bijstelling PVA

'22 Vlaams-Nederlandse Top

'24 Vlaams Nederlandse Top

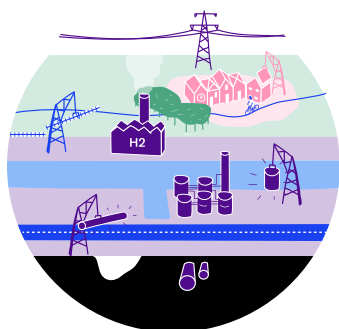

4A GEBIEDSGERICHT INTEGREREN: VERBINDEN GEBIEDSDOELEN

De Regio (provincies en gemeenten) en de centrale overheden versterken de gebiedsgerichte en boven sectorale coördinatie in het North Sea Port District door voor essentiële opgaven in de fysieke leefomgeving gezamenlijk het beeld van huidige en toekomstige ontwikkelingen te completeren, en te bekijken waar versterking en versnelling mogelijk is. In eerste instantie wordt gefocust op drie kernopgaven inclusief de belangrijkste dwarsverbanden.

Actie 1

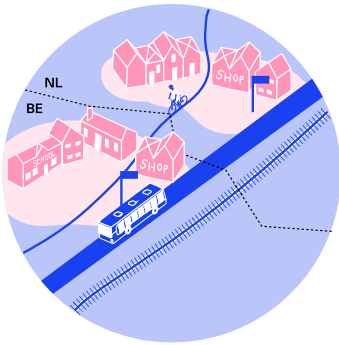
Passende, tijdige en veilige bovenregionale onder- en bovengrondse infrastructuur in relatie tot havenontwikkeling, energie- en vervoersvraag, landschap, stedelijkheid, circulariteit, water en effecten op natuur en leefbaarheid.

Hoe: aansluiten op lopende trajecten en besluitvorming zoals onderzoek 380kV, intentieovereenkomst Rail Gent-Terneuzen, Mirt-onderzoek Goederencorridor Zuid, aanstaande Havenstrategie North Sea Port en Cluster Energiestrategie Smart Delta Resources. Van daaruit inventarisatie benodigde aanvullende infrastructurele investeringen (o.a. buisleidingen, VeZa-boog) en randvoorwaarden (o.a. veiligheid, digitalisering). Bekijken waar versnelling en versterking nodig is en dat in gang zetten. Denk aan ontwerpend onderzoek, verkennen bijebrengen benodigde financiering, grensoverschrijdende besluitvorming, gebiedsgerichte inpassing en compensatie, en beter monitoren en verbinden van vraag en aanbod van bijvoorbeeld elektriciteit, warmte of zoet water. De uiteindelijke besluiten worden genomen in de daartoe bestemde gremia (in Nederland veelal MIRT en MIEK). Regio en centrale overheden trekken dit samen.

Actie 2

Grensoverschrijdende verstedelijkings- en mobiliteitstrategie met toegang tot basisvoorzieningenniveau.

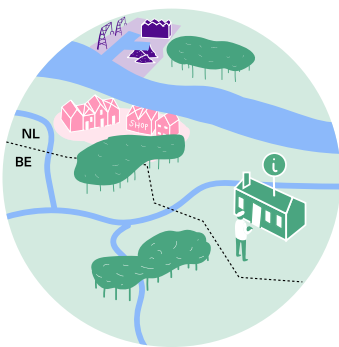

Hoe: inzoomen op North Sea Port District en Woonagenda Zeeland en Grenslandagenda verbinden met Vlaamse aanpak. Eerste stap is grensoverschrijdend bijeenbrengen van data (grensoverschrijdende woon- en voorzieningenmonitor) en onderzoeken van mogelijkheden voor een beter georganiseerd openbaar vervoer op korte termijn. Gezamenlijk onderzoek naar kwaliteitsvol wonen met passende mobiliteit (kwalitatief en kwantitatief woningaanbod en vraag (met bijzondere aandacht voor internationale werknemers en accommodatie groei Gent)), herstructurering en nieuwbouwoopgave, mobiliteitsontwikkeling en toegang tot basisvoorzieningen (o.a. onderwijs, zorg).

De Regio en centrale overheden trekken dit samen. Support van centrale overheden vindt plaats door: faciliteren grensoverschrijdend wonen en werken, inbreng kennis, cofinanciering van onderzoek, herstructureringsopgave en hulp bij opzetten openbaar vervoer (bijv. Nederlandse Volkshuisvestingsfonds, grensoverschrijdend openbaar vervoer).

Actie 3

Ontwikkelvisie grensoverstijgende groen-blauwe structuur die natuur, landschap, water, recreatie en erfgoed klimaatadaptief versterkt als basis voor een goede woon- en leefomgeving van inwoners en toekomstige werknemers en als tegenhanger voor een intensievere benutting van het havengebied.

Hoe: ontwerpend onderzoek als onderdeel van de Werkagenda. Daarbij ook aandacht voor instandhouding Natura 2000 Westerschelde in goede balans met het versterken en verduurzamen van de economie.

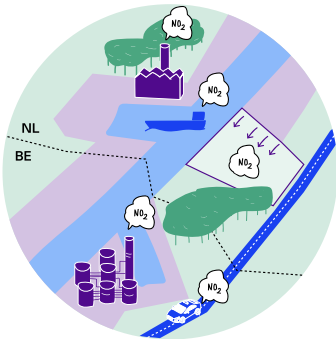
De Regio is trekker en werkt samen met onder andere Waterschappen, Scheldec commissie, Rijkswaterstaat, Deltaprogramma IenW (Klimaatadaptatie) en natuurorganisaties. Support van centrale overheden door: cultuurhistorische gebiedsbiografie als input te geven (vanuit het Nederlandse OC&W) en waar mogelijk grensoverschrijdende oplossingen te faciliteren (natuurcompensatie, stikstofaanpak, zoetwaterstrategie (zie flankerend beleid) etc., eventueel cofinanciering vanuit de centrale overheden voor bijvoorbeeld natuurontwikkeling en klimaatadaptatie).

4B FLANKEREND BELEID

Een goed afgestemde stikstofaanpak en een grensoverschrijdende zoetwaterstrategie zijn randvoorwaardelijk voor een duurzame en voortvarende ontwikkeling van het North Sea Port District.

Actie 1

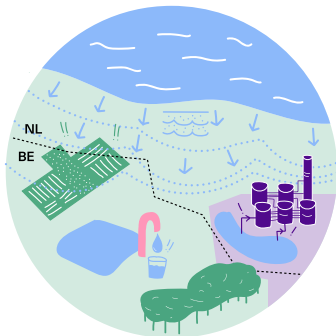
Stikstofaanpak: deze aanpak is nodig als randvoorwaarde voor uitbreiding en versterking van haven, industrie en corridors om vergunningverlening mogelijk te maken. Kenmerkend voor dit district is de relatief grote stikstofuitstoot van scheepvaart en industrie, de grensoverschrijdende stikstofdepositie en de geringe compensatiemogelijkheden vanwege het ontbreken van intensieve veehouderij. Eventuele verschillen in nationale beleidskaders voor de aanpak van stikstofuitstoot en compensatiemogelijkheden kunnen beperkingen opleveren voor de ontwikkeling van dit grensoverschrijdende NOVI-gebied.

Hoe: eerste stap is de gebiedsgerichte stikstofopgave nader definiëren en verkennen of North Sea Port District als casus ingebracht kan worden voor de lopende Nederlands-Vlaamse samenwerking op het gebied van stikstof. Aansluitend daarbij oplossingsmogelijkheden onderzoeken binnen de gebiedsgerichte aanpak in Nederland en de stikstofaanpak van Vlaanderen die op dit moment wordt doorontwikkeld.

Actie 2

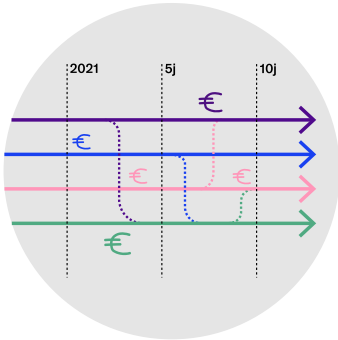
Zoetwaterstrategie: het beschikbaar houden van voldoende zoetwater en het beperken van verzilting is belangrijk voor natuur en landbouw maar ook voor industrieel gebruik (bijv. Dow, Yara Sluiskil). Daarnaast komt de drinkwaterproductie in Evergem in het gedrang. Vanwege klimaatverandering (extremere droogte, daling van de grondwattertafel) en de nieuwe zeesluis is de urgentie voor een robuuste grensoverschrijdende zoetwaterstrategie toegenomen.

Hoe: aansluiten op het initiatief van de provincie Zeeland die als opvolger van het interprovinciale Grenswerk werkt aan een grensoverschrijdende zoetwaterstrategie. Daarbij voortbouwen op de bestaande regionale samenwerking (o.a. Vlaams-Nederlandse Scheldec commissie, Werkgroep Kanaal Gent Terneuzen -droogte). Desgewenst voor het North Sea Port District verdiepen op een industriële zoetwaterstrategie.

4C ROUTEKAART BESLUITVORMING EN INVESTERINGS-PROGRAMMA

Regio en centrale overheden brengen in 2021 de benodigde besluiten in beeld die de komende 5-10 jaar randvoorwaardelijk zijn voor het bereiken van de vier omschreven gebiedsdoelen.

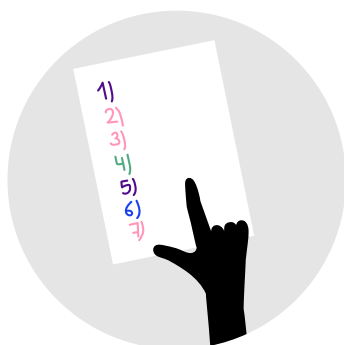
Denk aan investerings- en tracébesluiten voor Rail Gent Terneuzen, een 380kV-verbinding tussen Borssele en Zeeuws-Vlaanderen, investerings- en planologische besluiten over de ondergrondse buisleidingen-backbone en een gezamenlijke stikstofaanpak om uitbreiding van haven en infrastructuur mogelijk te maken. De besluiten worden in overleg geprioriteerd en indicatief in de tijd gezet op basis van doelbereik van de vier gebiedsdoelen, samenhang en urgentie. Per besluit bespreken de regio, Nederland en Vlaanderen/België wat er grofweg nodig is om de besluiten te kunnen nemen en wie welke rol daarin pakt. Denk aan onderzoek, het organiseren van financiering (ook EU), afstemmen van procedures, opheffen van grensbelemmeringen en raakvlakken met andere besluiten.

De besluitvormingsplanning met onderliggende afspraken wordt jaarlijks geëvalueerd en geactualiseerd en tweejaarlijks geagendeerd op de Vlaams-Nederlandse Top.

4D VERSNELLEN GRENSOVERSCHRIJDENDE SAMENWERKING

Grensoverschrijdende samenwerking is de sleutel tot verdere duurzame groei van het North Sea Port District. De praktijk leert dat verdergaande samenwerking telkens weer nieuwe grensbelemmeringen blootlegt. Om die grensbelemmeringen aan te pakken is een structurele ondersteunende structuur nodig vanuit de centrale overheden en de regio.

Het recente advies van Donner-Berx biedt concrete handvatten om de grensoverschrijdende samenwerking te versnellen. Onderstaande acties vertalen de aanbevelingen van Donner-Berx in concrete stappen op het niveau van het North Sea Port District.

Actie 1 Prioriteren van op te heffen grensbelemmeringen

North Sea Port District en North Sea Port benoemen en concretiseren de belangrijkste belemmeringen (bijv. 5 tot 7) voor het bereiken van de gebiedsdoelen en uitvoeringsacties. Daarbij wordt voortgebouwd op eerdere inventarisaties. Denk aan: transport afvalstoffen binnen het havengebied of belastingen en sociale zekerheid bij grensoverschrijdend werken en wonen.

Actie 2 North Sea Port District als proefregio voor implementatie Donner-Berx

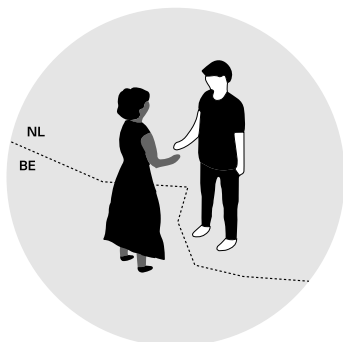
Het stappenplan 'Niet aanpassen, maar afwijken' wordt als methodiek toegepast en de 22 aanbevelingen met betrekking tot grensoverschrijdende infrastructuurontwikkeling worden waar mogelijk geïmplementeerd bij actuele projecten als Rail Gent-Terneuzen, aanleg buisleidingen en aanleg 380kV en bij de voorbereiding van nieuwe projecten. Het gaat bijvoorbeeld over: gezamenlijk prioriteren van investeringen, alle MKBA's op basis van kosten en baten aan weerszijden van de grens, bij start een bestuursakkoord met o.a. afspraken over 'grensbestendige' procedures en inspraak conform project-procedure in Nederland en de complexe projecten procedure in Vlaanderen, etc.

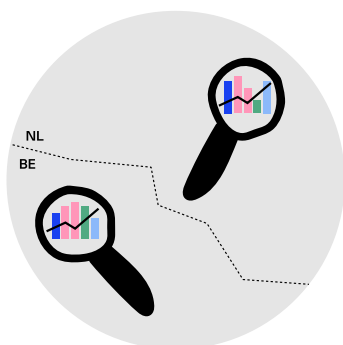
Actie 3 Organiseren van toegang tot juridische expertise voor opheffen grensbelemmeringen

Ten aanzien van grensoverschrijdende ruimtelijke ordening en infrastructuur beschikt de Bijzondere Commissie voor Ruimtelijke Ordening van de Benelux en de subcommissie VLANED over zeer veel expertise, net als het onderzoeksteam van Donner-Berx. Vanuit North Sea Port District wordt een structurele verbinding gelegd met deze expertise en met een eventueel op te richten expertteam.

Actie 4 Bestuurlijk schakelmechanisme organiseren conform aanbeveling Donner/ Berx

Aan weerszijden van de grens wordt een senior-bestuurder gevraagd om de Vlaams-Nederlandse grensregio, met bijzondere aandacht voor proefregio North Sea Port District, te helpen om grensbelemmeringen waar nodig te escaleren bij de centrale overheden.

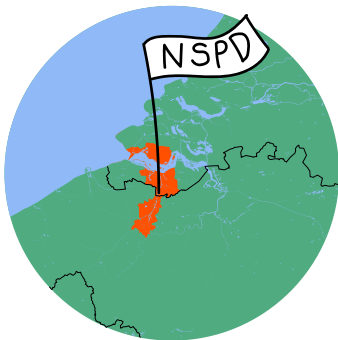

Actie 5 Verbeteren van grensoverschrijdende datamonitoring

Waar nodig en mogelijk worden data (vervoer, woningmarkt, etc.) beter afgestemd en ontsloten.

4E EXPERIMENTEREN EN OPSCHALEN

North Sea Port District beschikt, meer dan andere havengebieden over ontwikkel- en experimenteerruimte (denk aan ruimtelijke-, economische-, mobiliteits- of, juridische proefprojecten). Daar wordt al volop gebruik van gemaakt. Het feit dat dit gebied twee landen verenigt maakt dat succesvolle projecten en instrumenten grensoverschrijdend kunnen worden uitgetest en doorontwikkeld. Om deze mogelijkheid (beter) te benutten worden de volgende acties ondernomen:

Actie 1

North Sea Port District positioneren als proeftuin voor grensoverschrijdende samenwerking

Denk aan: implementeren advies Donner/Berx, stikstof, waterstof, mobiliteit, circulaire economie, logistiek en digitalisering, etc.

Actie 2

Pragmatische subsidiescan

(aansluitend op de vier gebiedsdoelen) o.b.v. input van alle betrokken ministeries aan beide zijden van de grens. Kansen pragmatisch en daadkrachtig benutten voor vernieuwing en versterking, bijv. de subsidieregeling wals-troom die binnenkort vanuit het Nederlandse IenW wordt opgestart en het Volkshuisvestingsfonds vanuit BZK.

Actie 3

Doorontwikkelen en opschalen van nieuwe en/of succesvolle (proef)projecten

Doorontwikkelen en opschalen van nieuwe en/of succesvolle (proef)projecten zoals Central Gate, autonoom rijden en varen, koppelingsgebieden, MobiHubs o.a. middels demoprojecten in het kader van de Werkagenda North Sea Port District.

4F POSITIONEREN: NORTH SEA PORT DISTRICT OP DE KAART

Verbreden bekendheid van North Sea Port District binnen de centrale overheden en uitdragen kracht en potentie van het North Sea Port District richting Europese Unie, nieuwe bedrijven en de huidige en te vestigen bewoners/ werknemers is van groot belang.

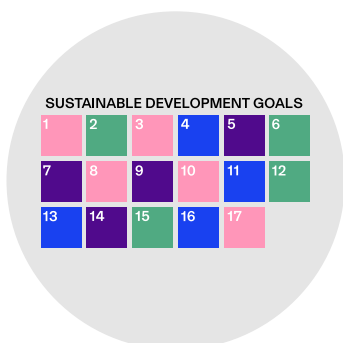
Vanuit het perspectief dat het gebied onderdeel is van een groter havensysteem in Nederland en Vlaanderen, waarbij de complementariteit van North Sea Port onder andere is gelegen in de combinatie de grensoverschrijdende dimensie, een unieke ligging op drie Europese Corridors, de specialisatie in bulk, veel uitbreidingsruimte, een experimenteerregio, een waterstofhub en het stopcontact van Nederland. Als complementair onderdeel van een breder havensysteem wil North Sea Port District graag samenwerken en kennis delen met andere havengebieden. Zo ligt het voor de hand om periodiek af te stemmen met de NOVI-gebieden Haven Rotterdam en Amsterdam Noordzeekanaalgebied (bijvoorbeeld over stikstofproblematiek, energietransitie, digitalisering etc.).

Actie 1 Actief positioneren

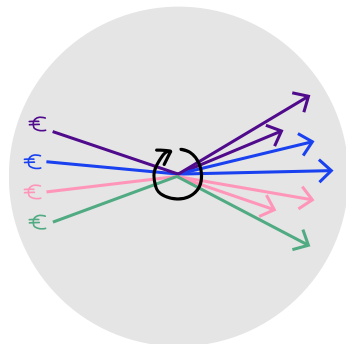
Five-pager North Sea Port District, communicatie rondom oprichting BGTS zomer '21, werkbezoeken (o.a. Knops/ Jambon, MIRT), koppelen EU-relatienetwerk, afgestemde EU subsidiestrategie, afgestemd expatbeleid (Gent en Zeeland), steunen Gentse kandidatuur voor Europese Culturele Hoofdstad 2030 (hoogwaardig cultureel profiel essentieel voor aantrekken internationale kenniswerkers) en waar mogelijk link leggen met North Sea Port District, agendering op Vlaams-Nederlandse top. Tevens actief communiceren met eigen bewoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Hierbij kan worden aangesloten op de communicatie aanpak van de Werkagenda.

Actie 2 Voluntary Local Review Sustainable Development Goals

Tevens overwegen om een grensoverschrijdende Voluntary Local Review van de Sustainable Development Goals (SDG) (United Nations) op te zetten op niveau van North Sea Port District, naar voorbeeld van Gent. Er is immers veel overlap tussen de SDG's en de gebiedsdoelen in dit plan van aanpak. De vertaalslag naar SDG's versterkt het internationale profiel van de regio (monitoring en communicatie).

4G ONTWIKKELEN REGIONALE INVESTERINGSAGENDA

De talrijke publieke en private investeringen rond de gebiedsdoelen worden in '21 en '22 in beeld gebracht en afgestemd (Regionale investeringsagenda conform motie Terpstra c.s.). Door financieringsstromen slim te bundelen wordt het maatschappelijk rendement hoger.

5 Versterken governance NOVI-gebied North Sea Port District

Gebiedsgerichte governance

In de loop van 2021 zal het gebiedsgerichte governance model voor het NOVI gebied verder worden uitgewerkt in overleg tussen BGTS North Sea Port District, de Nederlandse regering en de Vlaamse regering. Hierbij zal het aanvullende rapport over grensoverschrijdende governance van Donner/Berx worden betrokken.

Uitgangspunten voor de governance van het NOVI gebied zijn om:

- zoveel mogelijk aan te sluiten op de regionale grensoverschrijdende governance van de BGTS North Sea Port District (in oprichting) en van daaruit
- de verbinding te leggen met de centrale overheden aan beide kanten van de grens en daarbij
- zoveel mogelijk aan te sluiten op bestaande overlegstructuren (zoals Nederlandse besluitvorming via de bestaande MIRT en BOL-overleggen en via het toekomstige MIEK overleg en het GROS-overleg) waarbij
- de tweejaarlijkse Vlaams-Nederlandse Top en het overleg tussen de Vlaamse en Nederlandse secretarissen-generaal in de tussenliggende jaren, als richtpunten dienen voor grensoverschrijdende gebiedsgerichte rijkscoördinatie.

Vanzelfsprekend wordt deze overheids-governance versterkt door per gebiedsdoel samen te werken en uitvoeringskracht te organiseren met partners als North Sea Port en het bedrijfsleven, onderwijs- en kennisinstellingen, woningbouwcorporaties, vervoerders en burgers.

Mensen en middelen

Het ministerie van BZK (als coördinerend ministerie voor grensoverschrijdende samenwerking en trekker van dit NOVI-gebied), de provincies Zeeland en Oost-Vlaanderen en de zes gemeenten van North Sea Port District stellen in 2021 en 2022 menskracht ter beschikking om dit Plan van Aanpak in samenhang met de Werkagenda verder te ontwikkelen, waar nodig aan te scherpen en te implementeren. De overige ministeries (denk aan Infrastructuur en Waterstaat, Economische Zaken en Klimaat en Landbouw, Natuur en Visserij aan Nederlandse zijde en Mobiliteit en Openbare Werken, Economie, Wetenschap en Innovatie en Omgeving aan Vlaamse zijde), North Sea Port en andere regionale partners sluiten gericht aan vanuit hun lopende werkzaamheden en de gebiedsgerichte afstemming die daarbij hoort.

Bijlage Relevante bestaande en toekomstige beleidskaders, plannen en programma's

Het is belangrijk om de aanwezige kennis in het gebied te benutten en zoveel mogelijk aan te sluiten bij gerelateerde bestaande en toekomstige beleidskaders, plannen en programma's in Nederland, Vlaanderen én grensoverschrijdend. Hieronder volgt een eerste opsomming.

Bestaande beleidskaders, plannen en programma's o.a.:

Grensoverschrijdend:

- Concept Werkagenda van North Sea Port District
- Slotverklaring Vlaams-Nederlandse Top
- Advies van commissie Donner-Berx
- Grenswerk Euregio Scheldemond
- CUST – buisleidingen structuur
- Havenactieplan
- Smart Delta Resources Regioplan 2030-2050
- Canal Seine Nord
- Aansluiting R4 (Programma Slim en duurzaam: Snel en veilig van Goes naar Gent)
- Natura 2000 wetgeving
- Grenslandagenda
- Vlaams-Nederlandse Scheldecommissie
- Proefprojecten en best practices zoals Central Gate, proef autonoom rijden en varen, Koppelingsgebieden, Mobihubs, Living Lab Smart Mobility Zeeland

Aan Nederlandse zijde:

- Omgevingsagenda Zuidwest
- Systeemonderzoek energie-infrastructuur Zeeland en RES Zeeland
- Ambitie 2030 Duurzaamheid werkt!
- Woonagenda Zeeland
- Actieprogramma Bevolkingsdaling
- Klimaatakkoord
- Clusteruitwerking en koplopers programma industrieclusters
- Wind in de Zeilen incl. afspraken Rail Ghent Terneuzen, 380 kV, waterstof, CC(U)S en financiële positie NSP
- Regiodeal Zeeuws Vlaanderen
- Gebiedsgerichte Aanpak Stikstof
- Havennota
- Goederenvervoeragenda
- Kabinetsvisie en Beleidsagenda Waterstof
- Gebiedsagenda Zuidwestelijke Delta
- Versnelling IC verbinding richting Roosendaal (4IC per uur)

- Lokale beleidskaders zoals: Activiteitenprogramma Klimaat en Duurzaamheid gemeente Terneuzen; Planologisch toetsingskader zonne-energie Terneuzen; Structuurvisie zonne-energie en ruimtelijke compensatie Terneuzen
- Groeibrief (kamerbrief)
- Nationaal Programma Waterstof
- Nationaal programma Energiehoofdinfrastructuur
- Taskforce Infrastructuur Klimaatakkoord Industrie (TIKI)
- Structuurvisie buisleidingen
- CO2 – TransPorts
- Digitaliseringstrategie (5G Blueprint)
- Volkshuisvestingsfonds

Vlaams:

- Maak ruimte voor Oost-Vlaanderen 2050
- Vlaamse Havenstrategie
- Voluntary Local Review Sustainable Development Goals Gent
- CCU-Hub Gent
- Studie knoop- en voorzieningenwaarde (Oost-Vlaanderen)
- Regionaal mobiliteitsplan Vervoerregio Gent
- Ombouw R4 West en Oost in Gent, Evergem, Zelzate en Wachtebeke

Toekomstige beleidskaders, plannen en programma's o.a.:

- Uitwerking Cluster Energiestrategie. SDR
- Strategische havenvisie 2021-2025 North Sea Port
- Werkagenda North Sea Port District
- Actualisering Ambitie2030
- MIRT onderzoek Corridor-Zuid
- Verkenning Rail Ghent Terneuzen
- Onderzoek 380kV
- Gent kandidaat Europese Culturele Hoofdstad 2030 (NSPD als onderdeel)
- Meerjarenagenda arbeidsmarktregio Zeeland
- Aandeelhoudersstrategie North Sea Port
- Lokale beleidsplannen zoals: Woonvisie Terneuzen; Mobiliteitsplan Terneuzen; Beleidskader Windenergie 2021 Terneuzen.

